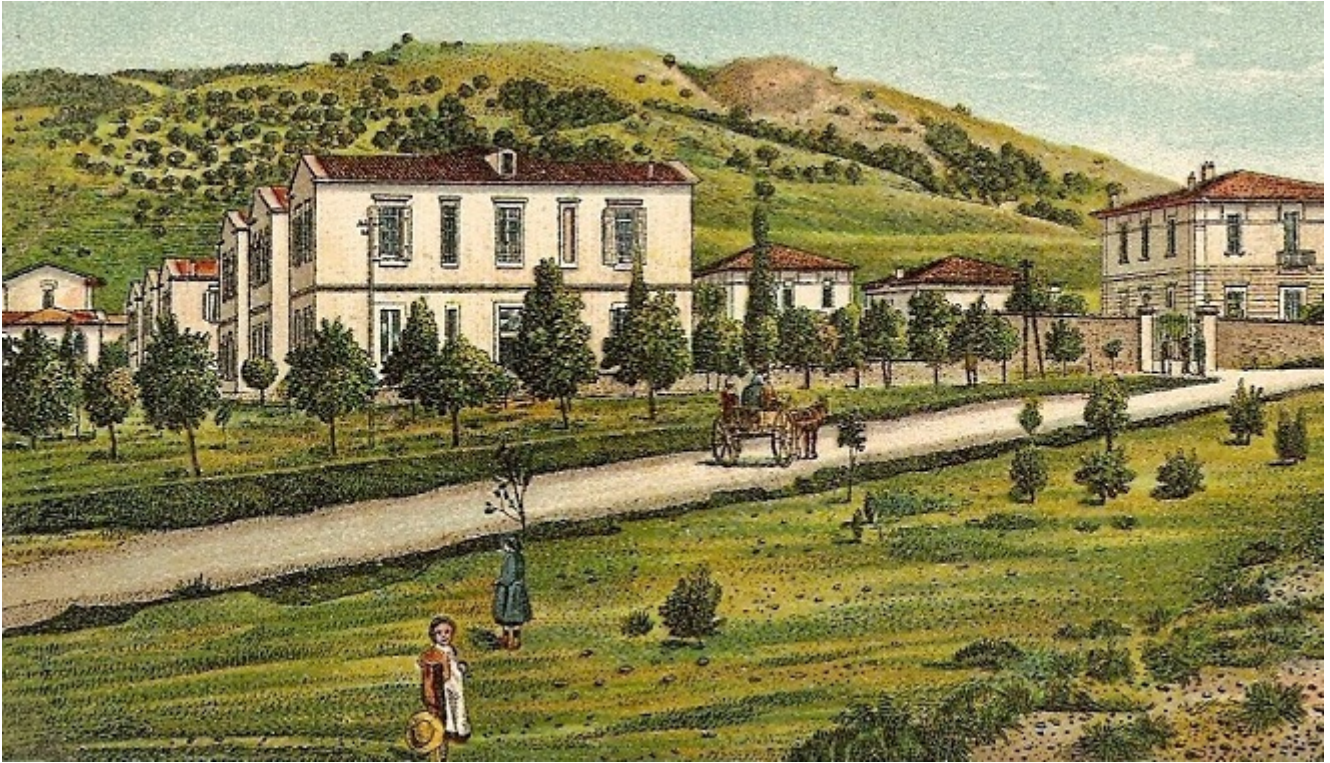

Η φυγή από την «κυρίαρχη» λογική στο έργο του Βιζυηνού

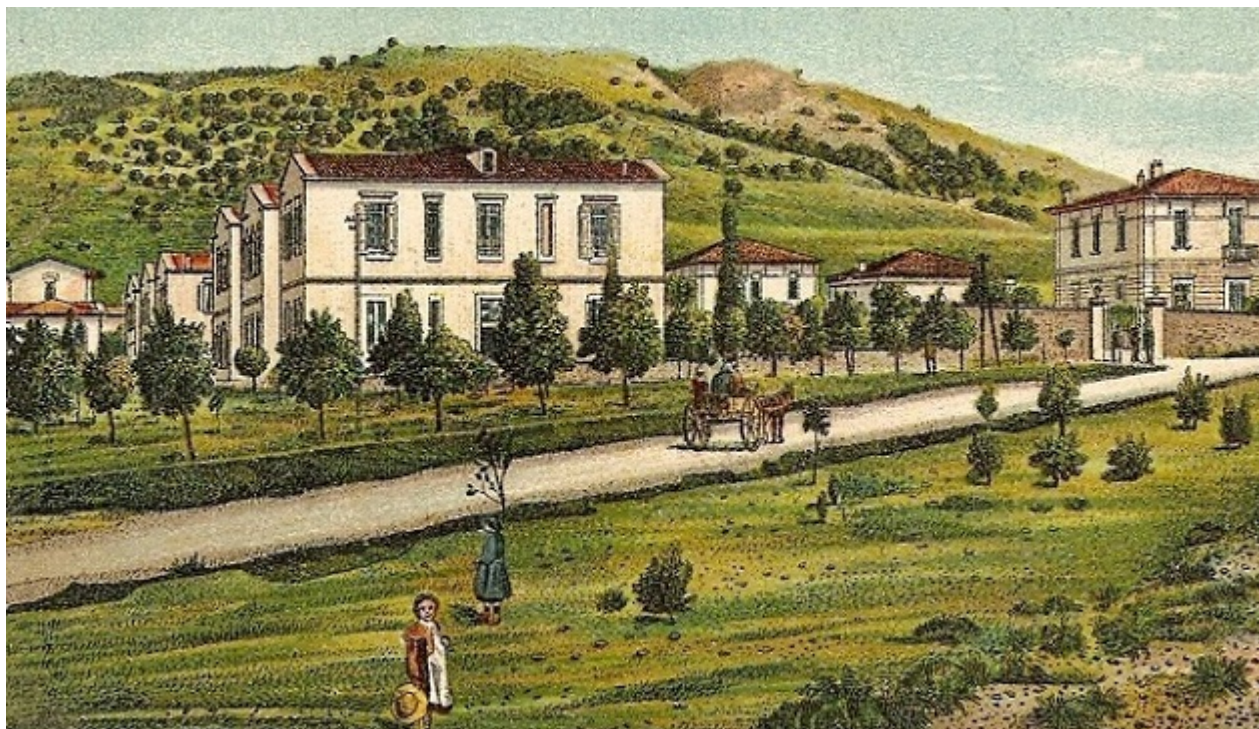
Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2aw9eQK>]

Η φυγή επιλέγεται. Στο διήγημα αξιοποιείται είτε δηλωτικά -ως εσπευσμένη απομάκρυνση από κάπου- είτε συνυποδηλωτικά -με τη μορφή του ονείρου, της τρέλας και του θανάτου. Ο Πασχάλης απομακρύνεται από την πόλη που διαμένει, τη Φράιβουργ, για να «βοηθήσει» την αγαπημένη του και τον εαυτό του. Στο όνειρο, στη φαντασία καταφεύγει συχνά, όχι μόνο όταν είναι μακριά της[458], αλλά ακόμα και όταν βρίσκεται μαζί με την αγαπημένη του, την Κλάρα[459].

Στην τρέλα, στη φυγή από την «κυρίαρχη» λογική, οδηγείται η Κλάρα, επειδή ο έρωτάς της δεν είχε την ανταπόκριση που επιθυμούσε. Την παράνοια επιδοκιμάζει και ο έλλογος θυρωρός του «σιδερόφρακτου» φρενοκομείου, που επισκέπτεται ο αφηγητής: *Οί γνωστικώτεροι άνθρωποι τοῦ κόσμου εἶναι ἴσα ἴσα ἐκεῖνοι, ὅσοι προσπαθοῦν μὲ κάθε τρόπον νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ «ἄσυλον»*[460]. Η επιλογή, επίσης, του αφηγητή να παρουσιάσει επώνυμα από τους αβλαβέστερους των οικητόρων του ιδρύματος έναν προλύτη θεολόγο[461], ως «ιεροκήρυκα», τον Βόλκενχάαρ, ίσως δεν είναι τυχαία· επιθυμεί, ενδεχομένως, ο Βιζυηνός να υποδηλώσει το «ακατάληπτο» ή έστω το «δυσκολοκατάκτητο» αυτής της γνώσης, της θεολογικής, και σε συνδυασμό, ενδεχομένως, με την χαμηλή ποιότητα - πνευματική και ηθική- του ποιμνίου, οδηγούν σε αδιέξοδο. Ο θάνατος αποτελεί το έσχατο καταφύγιο του ανθρώπου. Η Κλάρα γράφει στον Πασχάλη ότι μετά τη φυγή του από τη Φράιβουργ επιθυμεί να πεθάνει[462], επειδή δεν έχει πλέον κανένα φίλο, δηλαδή κανένα πρόσωπο με το οποίο να έχει σχέσεις αμοιβαίας αγάπης, αφοσίωσης και κατανόησης[463], αφού έπαψε, δηλαδή, να αποτελεί πρόσωπο. Ο Πασχάλης επιζητεί διακαώς την αιώνια «συνάντησή» τους στον ουρανό, αφού η επίγειος -λόγω του δικού του «ατοπήματος»- δεν ευοδώνεται[464]. Η έκσταση (φυγή), μάλιστα, στην οποία βρίσκεται ο Πασχάλης φαντασιωνόμενος την αγαπημένη του στον Παράδεισο, μοιάζει με κατανυκτική προσευχή, η οποία του προσδίδει μια *υπερκόσμιο ηδονή*[465].

[Συνεχίζεται]

[458]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.160: «έκ τοῦ έρέβους τῆς σκοτεινῆς φαντασίας μου, άνέβη ή καθαρά, ή

ἄσπιλος μορφή τῆς Κλάρας, ὡς ἀστήρ ἀνατέλλων!».

[459]Γ.Μ. Βιζυηνός, *ὄπ. παρ.*, σσ.145-146: «(Ο Πασχάλης) δὲν ἠξέυρω πῶς ἐφούσκωνε πάλιν τὸ στῆθος μου κ' ἐθερμαίνεται καὶ ἀνεπτεροῦτο ἡ φαντασία μου! (...) Καὶ μόνον ἡ ψυχὴ μου ἐξηκολούθει τότε νὰ πετᾷ, ὡς ἐν ὄνειρῳ, νὰ πετᾷ μετὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐπάνω, ἐπάνω, ἐπάνω, μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου!».

[460]Γ. Μ. Βιζυηνός, *ὄπ. παρ.*, σ.109.

[461]Γ.Μ. Βιζυηνός, *ὄπ. παρ.*, σ.107.

[462]Γ.Μ. Βιζυηνός, *ὄπ. παρ.*, σ.150.

[463]Γ. Μπαμπινιώτης, *ὄπ. παρ.*, σ.1885.

[464]Γ.Μ. Βιζυηνός, *Νεοελληνικά Διηγήματα*, *ὄπ. παρ.*, σσ.161: «Ἡ ἐδική μου εἰς τὴν παραφορὰν ἐνὸς προώρου πάθους διεκύβευσε τὸν προορισμὸν τῆς καὶ τὸν ἔχασε. Τοιοῦτοτρόπως ἐματαιώθη ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἔνωσίς μας. Ἄλλ' ἐκεῖ ἐπάνω... ὦ! Ἐκεῖ ἐπάνω θὰ τῆς ὑπάγω καρδίαν κεκαθαρμένην εἰς τὰ δάκρυά μου, ἐξηγνισμένην διὰ τῆς μετανοίας. Καὶ θὰ ἐνωθῶμεν αἰωνίως, αἰωνίως!».

[465]Γ.Μ. Βιζυηνός, *ὄπ. παρ.*, σσ.161: «Ἡ γλυκεῖα ἀνάμνησις τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ μεσιτευούσης παρθένου τὸν ἐπαρηγόρησεν. (...) Ἄλλ' ἡ ἔκστασις αὕτη ἦτον ἔκστασις ἀνθρώπου ἐσωτερικῶς κ' ἐν κατανύξει προσευχομένου, οὐχὶ ψυχῆς ἐπτοημένης καὶ τρε-μούσης πρὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς φαντασμάτων. Μία μυστηριώ-δης, ἀλλ' ὑπερκόσμιος ἡδονὴ ἐδάνειζεν, ἔλεγες, εἰς τὸ βλέμμα του, τὴν ὑπερβολικὴν ἐκείνην λάμψιν».

<http://bitly.com/2aHZBBJ>